

(1915) i altre de costums i privilegis de les valls d'Aneu, Vallferrera i Querol (1918), com elements d'una col·lecció començada a publicar en 1913 (amb una edició dels Usatges) sots el patrocini de l'Excm. Diputació de Barcelona. Aquesta col·lecció, que, seguint un pla metòdic de publicacions crítiques d'antics textos jurídics catalans, ha d'arribar a formar un *Corpus* del nostre dret històric, ha estat integrada dintre el conjunt de les tasques a realitzar per la «Oficina d'estudis jurídics».

En 1920 ha estat donat al públic el volum que conté els privilegis de la vall d'Andorra. En ell s'hi troben recollits els documents fonamentals per a l'estudi de l'organització de dita vall en l'edat mitjana; molts dels quals eren inèdits. Aquest volum, igual que els anteriors, va encapçalat amb una notícia històrica de la vall a què esta consagrat.

NECROLOGIA

Guillem M.ª de Brocà i de Montagut

Amb la mort del Sr. Brocà l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS ha perdut un dels seus membres fundadors, actiu col·laborador i excel·lent company.

Havia nascut a Reus el 21 d'abril de 1850. Son pare, D. Salvador de Brocà i de Bofarull, home de lleis, havia exercit la judicatura a Reus, Girona i Tarragona i els anys finals de la seva carrera els passà a Mallorca, com a magistrat, retirant-se després a viure a Barcelona.

A Mallorca va fer En Guillem M.ª de Brocà els seus estudis de batxillerat i a la Universitat de Barcelona cursà la carrera de Lleis; en 1869 va llicenciar-se i va aprovar els exercicis per al grau de Doctor en Dret (secció del civil i canònic), del qual rebé la investidura el dia 6 de febrer de 1870, apadrinat pel prestigiós catedràtic D. Manuel Duran i Bas. Bentost s'incorporà En Brocà al Col·legi d'Advocats i començà a exercir la professió, en la que havia d'arribar a tenir tant de relleu.

Des de la seva joventesa va distingir-se En Brocà com a publicista jurídic. En 1875 va donar ja al públic la primera edició del *Manual de Formularios ajustados a la ley de Enjuiciamiento Civil*, obra que per la seva utilitat pràctica va tenir un gran èxit, essent reeditada després diverses vegades amb les modificacions convenientes.

Però l'obra que li va reportar una justa nomenada com a jurisconsult fou el llibre de les *Instituciones de Derecho Civil catalán vigente*, escrit en col·laboració amb En Joan Amell i Llopis; la primera edició del qual, en un sol volum, aparegué l'any 1880. Aquesta obra, malgrat que la seva finalitat principal fos de caràcter pràctic, té un veritable mèrit científic, per la manera ampla i sistemàtica com hi són exposats els principis fonamentals del nostre Dret Civil i per la llarga i ben orientada ressenya històrica que l'encapçala. Una segona edició d'aquesta obra, en dos volums, va ésser publicada, amb addicions i correccions, per En Brocà l'any 1886, havent mort ja el seu col·laborador.

La major part de les monografies, discursos, articles i notes bibliogràfiques d'En Brocà estan relacionades amb la seva actuació dins de les principals corporacions i organismes culturals de la nostra ciutat de que ell formà part. Elegit en 1886 membre numerari de l'Acadèmia de Bones Lletres (de la qual n'era ja honorari des de 27 de març de 1883), va ingressar-hi l'any 1890, versant el seu discurs sobre la *Significación de Jaime I «el Conquistador»*. Més tard, els seus interessants articles sobre *Reus. Etimología de su nombre. Recientes descubrimientos*, sobre *Un antiguo libro provenzal: «Lo Codi»*, i sobre *Un código del libro del Consulado de Mar, desconocido*, foren publicats en el botlletí de l'Acadèmia.

De la de Jurisprudència i Llegislació ne fou ja secretari en els dos cursos del 1876 a 77 i del 1877 a 78. Anys després ne fou elegit president per al curs de 1899 a 1900 i reelegit per al de 1900 a 1901. En el primer any de la seva presidència va fer un discurs que versava sobre la *Investigación de la paternidad natural*; en el segon any va llegir una dissertació respecte els *Autores catalanes que antes de la destrucción de la autonomía jurídico-política de Cataluña se ocuparon del Derecho Penal*. En aquest treball fa de primer un estudi del sistema penal i del procediment criminal dels Usatges de Barcelona, després del qual examina sumàriament les principals obres dels jurisconsults catalans que comentaren els Usatges i les de diversos tractadistes que teoritzaren sobre Dret penal amb criteri distint del que revela aquell codi, fixant-se sobre tot en el llibre d'En Peguera sobre *Práctica criminal*.

A la «Revista Jurídica de Catalunya» va publicar-hi el Sr. Brocà, a més a més d'aquests dos discursos, un article sobre *Sucesión abintestato de los ascendientes junto con los hermanos germanos en Catalunya* (1896), notícies necrològiques de D. Magí Pla i Soler, Joaquim Almeda i D. Joan de Deu Trias i Giró, la descripció de *Un manuscrit del «Libre del Consolat de Mar»* (del qual n'havia ja donat compte en el Bolletí de la Acadèmia de Bones Lletres) seguida de la transcripció d'una carta de l'infant Joan en 1385, de creació del Consolat mercantil a Girona,

Guillem M. de Brocà i de Montagut

En Brocà, que havia estat (amb En Pla i Soler, En Bertràn de Amat, En Pella i d'altres) de la comissió redactora de la memòria sobre les *Instituciones jurídicas de Catalunya que conviene conservar en el Apéndice al Código civil*, nomenada en 1899 per la Acadèmia de Jurisprudència, va formar també part de la Comissió oficial encarregada de codificar el Dret Civil de Catalunya, de la qual va ésser nomenat president a la mort d'En Romaní i Puigdemolas.

En els ANUARIS de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS hi va publicar En Brocà diverses monografies i transcripcions d'antics textos jurídics, essent de remarcar sobretot els treballs que tracten

dels costums jurídics a la ratlla d'Aragó, els que versen sobre els antics juristes i juriconsults catalans i el dedicat als *Usatges* de Barcelona. A més són d'En Brocà diverses notes biogràfiques i bibliogràfiques de la *Crònica Jurídica* de cada ANUARI. En aquests treballs En Brocà, abandonant el costum seguit en les seves publicacions anteriors, emprà sempre nostre idioma.

També en català va publicar l'any 1909, en la *Revista Jurídica de Catalunya*, una interessant *Taula de les stampacions de les Constitucions y altres drets de Catalunya y de les costumes y ordinations de sos diversos paratges*. Fou aquest treball d'En Brocà preparatori d'una encertada iniciativa que realitzà quan va ésser Degà del Col·legi d'Advocats entre els anys 1911 a 1915; llavors creà dins la Biblioteca d'aquella entitat (a la que va donar gran impuls i a la qual va deixar, al morir, bona part dels seus llibres) una secció especial de Biblioteca jurídica catalana, nutrint-la amb col·leccions interessants d'alegats i sentències de la Reial Audiència, de manuscrits i documents jurídics adquirits durant el seu deganat i completant la sèrie d'obres impreses dels antics juriconsults catalans que ja posseïa el Col·legi.

Una conferència sobre l'*Estudi i ensenyansa del Dret a Catalunya fins al segle XVIII*, donada a l'Associació Catalana d'Estudiants, en la qual En Brocà presenta una visió de conjunt sobre les escoles superiors que existien en les principals ciutats de la nostra terra abans de la Universitat de Cervera, fou publicada en la revista dels «Estudis Universitaris Catalans» (1909).

Per encàrrec de l'Excm. Ajuntament de Barcelona va escriure la *Biografia de D. Ramon Llatzer de Dou i de Bassols*, que llegí en el Saló de Cent de Casa la Ciutat el dia 24 de maig de 1916, en l'acte de col·locar el retrat del biografiat a la Galeria de Catalans il·lustres. No és aquest treball solament un recull de dades personals referents al Dr. Dou, sinó que conté també una interessant valoració de la seva tasca científica i de la seva actuació política. Una certa exageració es nota en voler cercar excuses, no prou convincents, respecte del filipisme d'En Dou i del seu entusiasme pel Decret de Nova Planta.

Fruit de la llarga experiència jurídica d'En Brocà, dels seus incessants estudis i de la sèrie de recerques històriques i bibliogràfiques que havia anat practicant amb gran delit, fou la redacció de la seva darrera i magna obra *Historia del Derecho Civil de Cataluña y Exposición de las instituciones del Derecho Civil del mismo territorio*, de la qual el primer volum (de més de 880 pàgines) va ésser publicat el mateix any 1918, en què havia de morir l'autor, i el segon ha restat encara inèdit. La part d'exposició històrica ompla les 542 planes del començament del primer volum. L'erudició històrico-jurídica d'En Brocà se desborda magníficament en aquest seu llibre semipòstum; la literatura estrangera de més valua hi és aciençadament aprofitada, les diverses monografies del propi autor (entre les quals sobretot la dels *Usatges*) s'hi troben refoses, les indicacions bibliogràfiques hi són abundants i fetes amb molta cura.

Passem per alt els dictàmens emesos pel Sr. Brocà i aquells en que va col·laborar, i així mateix la seva intervenció com advocat en diferents afers per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona i d'altres corporacions i entitats importants, prova patent de que el seu renom de juriconsult pràctic acompanyava a la seva fama científica. No esmentem tampoc aquí detalladament la seva actuació entusiasta dintre l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, i en diversos Congressos, Comissions, Jurats i Juntes en que prengué part activa, especialment en les de la Casa de Caritat i de la Caixa d'Estalvis, institucions en favor de les quals tingué gran zel.

En Brocà va sentir també particular interès per les qüestions de Criminologia. Més d'una vegada se l'havia trobat pels assils i reformatoris de la nostra ciutat estudiant els casos dels nois delinqüents, en favor dels quals exercitava sovint la seva caritat, essent ell, com era, home de cor i bon cristià.

Notes sobressortints del seu caràcter foren el tracte senzill i franc i el temperament impulsiu. Era una mica reservat, però entre els seus amics, en la intimitat, mostrava com no li desplaïa pas la broma ni estava exempt de bon humor. No era vanitós, ni acceptà càrrecs als quals no pogués consagrar adequadament la seva activitat, ni tingué afany de figurar en la política activa. Estava, això sí, satisfet de la tradició nobiliària de la seva família i fou sempre un català aimant de la seva pàtria. Ultra la seva activitat professional i el seu entusiasme per l'estudi de les institucions del nostre Dret vigent i per la recerca de la nostra història jurídica, fou En Brocà aficionat a l'agricultura i amic d'excursions i de grans viatges.

El dia 23 d'octubre de 1918 morí, a la seva finca de Riudecanyes, aquest il·lustre juriconsult, noble prestigi del nostre INSTITUT. Al Cel sia! — F. V. T.